

„Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie”

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Pomocy technicznej Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020

Instytucja Zarządzająca PROW 2014-2020 – Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi

Notatka z grudniowej sesji tematycznej ds. biogospodarki i działań na rzecz klimatu w dniu 11 grudnia 2019 r. w Brukseli

W okresie od lipca 2019 r. do lipca 2020 r. Europejska Sieć na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (ENRD) podczas spotkań Grupy Tematycznej pracuje nad zagadnieniem: „Biogospodarka i działania w dziedzinie klimatu na obszarach wiejskich”. W dniu 11 grudnia 2019 r. w Brukseli odbyło się drugie już spotkanie, w trakcie którego omawiano działania, które mogłyby pomóc głównym grupom zainteresowania z zakresu biogospodarki wdrożyć działania podejmowane na obszarach wiejskich, łagodzące i ograniczające zmiany klimatu. W trakcie spotkania omówiono łańcuchy dostaw w ramach sektorów biogospodarki (ujęcie sektorowe), a także przykłady podejmowanych, lokalnych inicjatyw z zakresu biogospodarki oraz łagodzenia i ograniczania zmian klimatu.

W spotkaniu wzięło udział około 40 uczestników reprezentujących zarówno kraje członkowskie Unii Europejskiej, jak i samą Unię Europejską, w ramach takich jednostek jak m.in.: Coop de France (Francja), Biolab Ponent (Hiszpania), Institute of Bioeconomy Research (Norwegia), KSOW z Irlandii i Łotwy, Ministerstwo Rolnictwa z Hiszpanii i Słowenii, Pro Natura i UECBV (Belgia), Izba Rolnicza w Niemczech, CREA (Włochy), ECOLISE (Szwecja), Baltic Sea Action Group (Finlandia), EC JRC (UE), IEEP (UE). Z Polski w spotkaniu uczestniczył Pan mgr inż. Piotr Jurga z Instytutu Uprawy Nawożenia i Gleboznawstwa w Puławach – Państwowy Instytut Badawczy: IUNG-PIB.

Spotkanie rozpoczęła Pani Laura Jalasjoki z sieci ENRD, prezentując tytułem wstępu różne przestrzenie i narzędzia wzajemnie się uzupełniające, a mające na celu poszerzenie i upowszechnianie działań łagodzących i ograniczających zmiany klimatu. Prezentacja Pani Jalasjoki dostępna pod poniższym linkiem: https://enrd.ec.europa.eu/sites/enrd/files/tg2_beca_introduction_jalasjoki.pdf

„Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie”

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Pomocy technicznej Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020

Institucja Zarządzająca PROW 2014-2020 – Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi

Następnie odbyły się trzy sesje tematyczne, następujące po sobie, w ramach których uczestnicy spotkania starali się dyskutować i szukać rozwiązań na kluczowe tematy, takie jak:

- działania motywujące do adaptacji oraz łagodzenia zmian klimatu na obszarach wiejskich (sesja 1),
- działania łagodzące i ograniczające zmiany klimatu (np. na poziomie kraju lub regionu) (sesja 2),
- zmiany legislacyjne mające na celu wdrażanie na szerszą skalę działań których celem jest łagodzenie i adaptacja do zmian klimatu na obszarach wiejskich (sesja 3).

Na początku każdej z części przedstawiono po dwa przykłady dobrych praktyk lub rozwiązań, które „wpisywały” się tematycznie w daną sesję, po czym następowała dyskusja w mniejszych grupach celem omówienia i wypracowania wniosków.

Poniżej zestawienie przykładów oraz dobrych praktyk prezentowanych w trakcie spotkania:

1. Przykład wdrożenia narzędzia do pomiaru i szacowania emisji z indywidualnego gospodarstwa rolnego w Irlandii, jako system wsparcia do podejmowania decyzji, Pan Pat Murphy, Teagasc https://enrd.ec.europa.eu/sites/enrd/files/tg2_beca_teagasc_murphy.pdf

„Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie”

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Pomocy technicznej Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020

Instytucja Zarządzająca PROW 2014-2020 – Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi

2. Dlaczego ludność zamieszkująca obszary wiejskie powinna podejmować działania mające na celu łagodzenie i adaptację do zmian klimatu (na przykładzie dobrych praktyk podejmowanych w Szwecji, wyspa Gotlandia), Pan Robert Hall, ECOLISE
https://enrd.ec.europa.eu/sites/enrd/files/tg2_beca_ecolise-hall.pdf

3. Propozycja działań ograniczających emisję z sektora produkcji zwierzęcej na terenie Francji, Pan Jean Baptiste Dolle, Institut de l'Elevage (Francuski Instytut Hodowli Zwierząt Gospodarskich)
https://enrd.ec.europa.eu/sites/enrd/files/tg2_beca_france_dolle.pdf

4. Samowystraczalne obszary wiejskie bez wykorzystania paliw kopalnych na przykładzie Szwecji, Pan Nils Lagerroth, Szwedzka Sieć Obszarów Wiejskich
https://enrd.ec.europa.eu/sites/enrd/files/tg2_beca_sweden_lagerroth.pdf

5. Wspólna Polityka Rolna oraz działania z zakresu ochrony gleb jako działania mające na celu adaptację do zmian klimatu, Pani Silvia Nanni, IEEP https://enrd.ec.europa.eu/sites/enrd/files/tg2_beca_cap-context_nanni.pdf

6. Wykorzystanie oraz wdrożenie działań z zakresu ograniczania zmian klimatu oraz biogospodarki w nowej perspektywie WPR, Pani Katja Christensen Wolfhechel,
https://enrd.ec.europa.eu/sites/enrd/files/tg2_beca_denmark_wolfheckel.pdf

W ramach pierwszej z sesji, w panelu dyskusyjnym Pan Piotr Jurga przedstawił współpracę, jaką polski Instytut IUNG-PIB nawiązał około dwadzieścia lat temu z Panem Wiesławem Grynem, rolnikiem z Rogowa na Zamojszczyźnie. W ramach tej współpracy rolnik udostępnił i prowadził na własnych polach doświadczenia związane z uprawą bezorkową. Na początku właściciel gospodarstwa przyglądał się doświadczeniom naukowców z dużym dystansem, jednak z czasem doszedł do przekonania, że proponowane rozwiązania mają szereg zalet, takich jak: ograniczenie erozji gleb, czy skrócenie czasu potrzebnego do wykonania zabiegów uprawowych. Zwrócił też większą uwagę na potrzebę utrzymywania właściwego odczynu gleb przy planowaniu nawożenia. Po kilku latach prowadzenia doświadczeń z uprawą bezorkową rolnik zainteresował się systemem siewu pasowego (strip-till) oraz możliwością wysiewania za jednym przejazdem nasion i nawozów. W swoim warsztacie, korzystając z komponentów komercyjnego siewnika, skonstruował własny agregat to siewu pasowego, który udoskonala do dzisiaj. Wypracowany przez lata system uprawy sprawdza się szczególnie w ostatnich latach z niedoborami opadów atmosferycznych. Obecnie Pan Wiesław Gryn jest lokalnym i regionalnym liderem w stosowaniu systemu uprawy rzepaku i kukurydzy w systemie siewu pasowego oraz komponentów rolnictwa precyzyjnego a z jego wiedzy i doświadczenia korzystają doradcy i rolnicy z całego kraju. W dalszym ciągu wypracowuje z naukowcami realizującymi na jego polach badania i włącza się w inicjatywy związane z adaptacją systemów uprawy w rolnictwie wobec zmiany klimatu.

Więcej informacji o gospodarstwie p. Wiesława Gryna można przeczytać na portalu:
<https://dobrewiadomosci.net.pl/11252-wieslaw-gryn-z-rogowa-rolnik-ktory-przechytrzył-susze2/>

„Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie”

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Pomocy technicznej Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020

Institucja Zarządzająca PROW 2014-2020 – Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi

Uczestnicy spotkania; Autor zdjęć Piotr Jurga

Najważniejsze wnioski oraz kluczowe kwestie ze spotkania, częściowo pokrywające odpowiedź na poniższe pytania, zestawiono również poniżej:

Kluczowe pytania:

- w jaki sposób wsparcie decyzyjne i legislacyjne, a także wykorzystywanie dobrych praktyk mogą być wdrażane na szeroką skalę, w taki sposób, aby jak największa ilość kluczowych podmiotów funkcjonujących na obszarach wiejskich mogła przyczynić się do ograniczania i łagodzenia zmian klimatu?
- jakie są dostępne metody oraz możliwości (wymiary) rozpowszechniania oraz wdrożenia (na terenie całego kraju, regionów, w ramach sektorów produkcyjnych lub w ramach łańcuchów dostaw) dobrych rozwiązań z zakresu łagodzenia i adaptacji do zmian klimatu przez kluczowe jednostki/podmioty na obszarach wiejskich?
- jakie powinny zostać stworzone warunki lub zapewnione dodatkowe wsparcie, aby w sposób efektywny wprowadzić potrzebne działania celem łagodzenia i adaptacji do zmian klimatu?

„Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie”

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Pomocy technicznej Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020

Instytucja Zarządzająca PROW 2014-2020 – Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi

Kluczowe wnioski i odpowiedzi:

- a. Wymiar ustawodawczy, dopłaty, dążenie do stabilizacji:
- Prawodawstwo sprzężone z zapewnieniem funduszy na odpowiednim poziomie; redukcja potencjalnego ryzyka do minimum; krótszy okres zwrotu planowanych inwestycji;
 - Należy się zastanowić czy lepiej ulepszać funkcjonujące i sprawdzone działania czy dążyć do zmian, jednocześnie zwiększając ryzyko porażki;
 - Spójne polityki i prawo energetyczne – zachęta przede wszystkim do dalszych prac i podejmowania działań w zakresie biopaliw;
 - Właściwe wykorzystywanie i programowanie podatków i dopłat;
 - Umożliwienie grupom interesu wieloletniego inwestycyjnego bezpieczeństwa oraz właściwe zaangażowanie administracji – redukcja ryzyka;
 - Dążenie do utrzymania lub systematycznego wprowadzania różnych możliwości finansowania działań mających na celu dążenie do łagodzenia i adaptacji do zmian klimatu (tworzenie repozytorium działań na różnych poziomach: UE, krajowym, lokalnym).
- b. Wymiar tworzenia strategii, dobrych praktyk, wizji:
- Polityczne cele spójne z polityką klimatyczną na poziomie globalnym i krajowym;
 - Opracowywanie aktów prawnych uwzględniających wymagania klimatyczne;
 - Redukcja użycia oraz powolna rezygnacja z paliw kopalnych w łańcuchach produkcji / cyklach życia danego produktu;
 - Wdrażanie oraz powielanie zero emisyjnych gospodarstw rolnych;
 - Ograniczanie produkcji zwierzęcej (produkcja zrównoważona lub jej zaprzestanie) – produkowanie w takiej ilości jak jest zapotrzebowanie konsumenta (nie większej);
 - Przygotowywanie dokumentów pisanych zrozumiałym językiem lub później redagowanych, biorąc pod uwagę, że odbiorcą jest rolnik;
 - Wdrażanie przez Wspólne Centrum Badawcze (Joint Research Centre) inteligentnych specjalizacji oraz innych inicjatyw; realizacja badania ex ante celem identyfikacji potrzeb danego regionu, z uwzględnieniem wymiany doświadczeń.
- c. Wymiar dotyczący umiejętności, wdrażanych narzędzi oraz wykorzystywania zdolności:
- Wdrażanie właściwych programów nauczania / treningów dla dziedzin związanych z rolnictwem;
 - Właściwa realizacja nauczania w okresie nauki szkolnej, od okresu przedszkolnego do szkolnictwa wyższego;
 - Właściwy trening dla pracowników ośrodków doradczych – pakiet narzędzi i praktyk do zaproponowania rolnikom lub podmiotom zaangażowanym na obszarach wiejskich;
 - Dopasowanie do potrzeb regionu narzędzi dostępnych na poziomie Unii Europejskiej lub krajowym;

„Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie”

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Pomocy technicznej Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020

Instytucja Zarządzająca PROW 2014-2020 – Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi

- Wprowadzanie właściwie funkcjonujących systemów certyfikacji z odpowiednim transferem wiedzy;
 - Opracowywanie i wdrażanie narzędzi informatycznych po konsultacji z potencjalnymi użytkownikami (np. narzędzie łączące producentów z konsumentami);
 - Dla krajów mniej rozwiniętych wdrażanie odpowiednich narzędzi oraz rozwijanie zdolności, biorąc pod uwagę lokalny kontekst, jako klucz do sukcesu;
 - Wykorzystywanie rozwoju technologicznego.
- d. Wymiar potrzeb wynikających z zasad rynkowych:
- Przekonywanie konsumentów do zmiany przyzwyczajeń m.in. żywieniowych jako duże wyzwanie;
 - Przybliżenie konsumentom i producentom kwestii śladu węglowego dla każdego z produktów – wprowadzanie właściwych oznaczeń;
 - Umożliwienie wglądu i zaznajomienia się z całym łańcuchem dostaw dla danego produktu, z dostępną informacją np. na temat rodzaju używanych nawozów.
- e. Wymiar dostosowywania rozwiązań do potrzeb lokalnych –
- Przy zastosowaniu rozwiązań w mniejszej skali ważne jest wzięcie pod uwagę lokalnych uwarunkowań, postawienia na współpracę oraz budowanie zaufania do proponowanych rozwiązań;
 - Właściwe rozdzielanie środków finansowych na poziomie lokalnym oraz praca nad zaangażowaniem.
- f. Wymiar finansowy:
- Innowacyjne sposoby finansowania (np. poprzez wykorzystywanie spółdzielni, lokalnych banków, dzielonych inwestycji czy ubezpieczenia);
 - Finansowanie dwustopniowe: I środki publiczne; II ze stopniowym przechodzeniem na samofinansujące się działania;
 - Kreowanie i wdrażanie publiczno – prywatnych partnerstw i spółek (np. innowacyjne ośrodki / inkubatory przedsiębiorczości, budowanie na zaangażowaniu i radach konsumentów).
- g. Wymiar tworzenia sieci i partnerstw oraz efektów mnożnikowych wprowadzanych rozwiązań:
- Wydajne wykorzystanie funkcjonujących organizacji oraz struktur celem zademonstrowania oraz upowszechnienia dobrych praktyk;
 - Przetworzenie dostępnych danych w sposób jasny i przejrzysty celem ich wydajnego wykorzystania;
 - Łączenie sił, unikanie powielania tych samych pomysłów (efektywne zarządzanie czasem i siłami);
 - Uzyskiwanie efektów mnożnikowych danego działania poprzez właściwe wykorzystywanie ośrodków doradztwa, sieci związanych z rolnictwem na poziomie lokalnym i krajowym, a także grup operacyjnych.

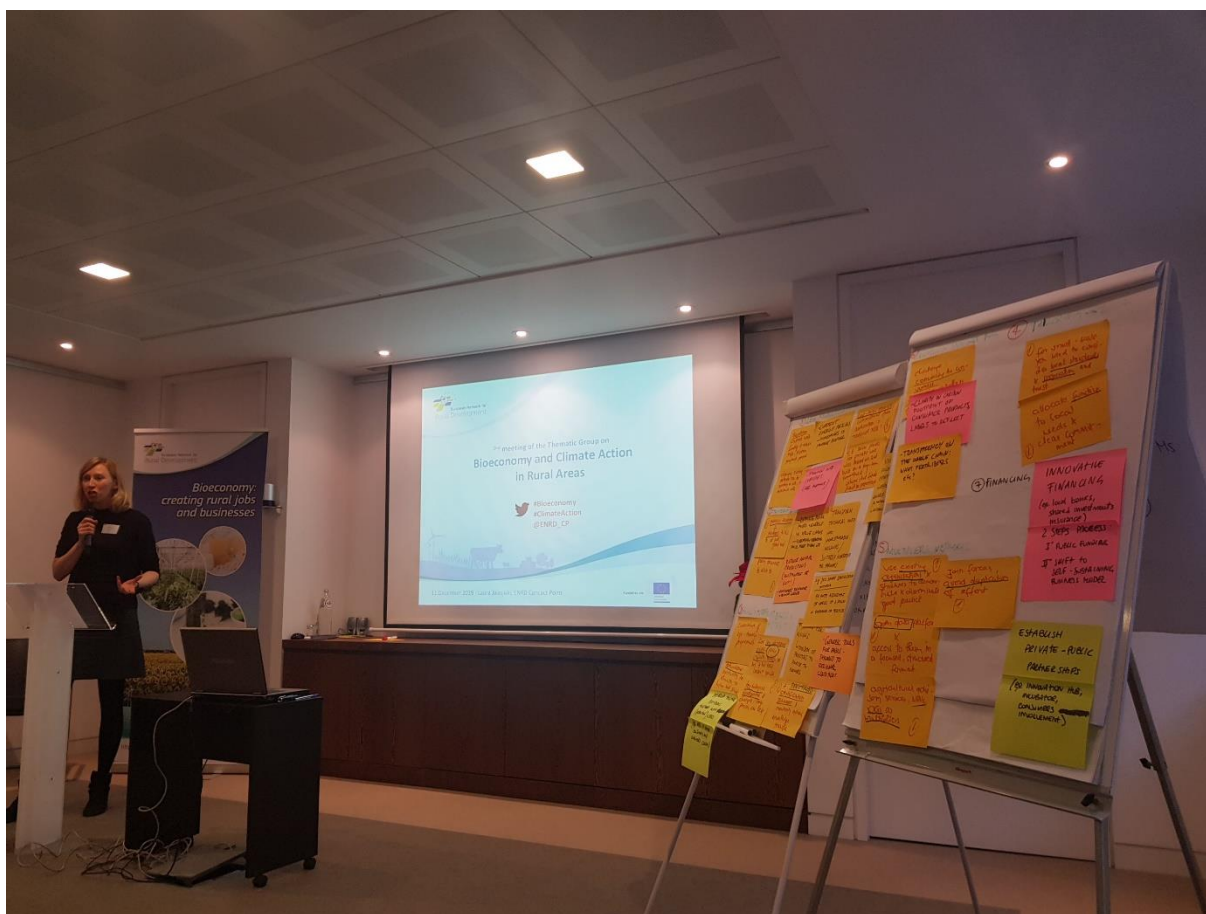

„Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie”

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Pomocy technicznej Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020

Instytucja Zarządzająca PROW 2014-2020 – Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi

Na zakończenie spotkania, przedstawiciel sieci ENRD poinformował o możliwości zorganizowania przez członków sieci wideokonferencji na zaproponowane tematy związane z biogospodarką, nową perspektywą WPR oraz z adaptacją i łagodzeniem zmian klimatu. Ponadto przekazano również datę kolejnego spotkania – 19.02.2020 r. (Bruksela). Spotkanie połączone będzie z warsztatami (20-21.02) dotyczącymi m.in. promowania strategii regionalnych dla rozwoju biogospodarki (głównie w obszarze wschodniej Europy) zidentyfikowanych w ramach projektu FORBIO, finansowanego z programu Horyzont 2020. Czwarte spotkanie sieci ENRD zorganizowane zostanie prawdopodobnie pod koniec kwietnia lub na początku maja 2020 r. Wnioski oraz najważniejsze informacje pochodzące ze spotkań zostaną uwzględnione w dokumentach związanych z kolejną, planowaną perspektywą WPR. Kwestie dotyczące Wspólnej Polityki Rolnej powinny zostać wzbogacone o zagadnienia związane z klimatem oraz biogospodarką. Sieć ENRD pracuje również nad planowanym Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich – strategią adaptacji do zmian klimatu (wskaźniki, cele, możliwości, umiejętności, wielkość inwestowanych środków). Analiza ta będzie ukończona wiosną 2020 r., a następnie dołączona do raportu końcowego po realizacji czwartego spotkania sieci ENRD. W czerwcu 2020 r. odbędzie się seminarium podsumowujące dotychczasowe dyskusje i wnioski, w ramach pracy sieci ENRD nad zagadnieniami związanymi z biogospodarką oraz zmianami klimatu.

Materiał wypracowany podczas spotkania: Discussion outcomes - [pobierz](#)

„Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie”

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Pomocy technicznej Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020

Institucja Zarządzająca PROW 2014-2020 – Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi

Notatkę sporządził mgr inż. Piotr Jurga, Instytut Uprawy Nawożenia i Gleboznawstwa w Puławach (w oparciu o materiały własne oraz dane umieszczone po spotkaniu na stronie sieci ENRD: https://enrd.ec.europa.eu/news-events/events/2nd-thematic-group-meeting-bioeconomy-and-climate-action-rural-areas_pl)

Tłumaczenia stosowanych przez prelegentów pojęć i tytułów projektów zostały dokonane przez autora notatki.

Udział pana Piotra Jurgi w spotkaniu finansowany był ze środków Jednostki Centralnej Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich.

